

**PENGGUNAAN DAN KEKERAPAN STRATEGI PEMBELAJARAN BAHASA MELAYU
DALAM KALANGAN PELAJAR WARGANEGARA ASING***(The Use and Frequency of Malay Language Learning Strategies among Foreign Students)***ZAMRI MAHAMOD**Universiti Kebangsaan Malaysia
d-zam@ukm.edu.my**JAMALUDIN BADUSAH**Universiti Kebangsaan Malaysia
jhb@ukm.edu.my**NIK MOHD RAHIMI NIK YUSOFF**Universiti Kebangsaan Malaysia
nrahimi@ukm.edu.my**MOHAMED AMIN EMBI**Universiti Kebangsaan Malaysia
m.amin@ukm.edu.my**SHARALA SUBRAMANIAM**Kolej Islam Antarabangsa
Wilayah Persekutuan Kuala Lumpur
sharala@yahoo.com**Diserah pada:**

20 Mac 2014

Diterima pada:

12 Mei 2014

Koresponden:d-zam@ukm.edu.my

Abstrak: Kajian ini dijalankan untuk mengenal pasti penggunaan dan kekerapan strategi pembelajaran bahasa pelajar asing semasa mempelajari Bahasa Melayu. Seramai 500 orang pelajar asing di sebuah institusi pengajian tinggi swasta dijadikan responden kajian. Responden dipilih secara rawak mudah. Data soal selidik dianalisis secara kekerapan, peratusan dan min. Dapatan kajian menunjukkan bahawa pelajar asing lebih kerap menggunakan strategi perbendaharaan kata berbanding strategi mendengar, membaca, menulis dan bertutur dalam pemilihan strategi pembelajaran Bahasa Melayu. Strategi perbendaharaan kata membantu pelajar asing memilih kata yang sesuai untuk digunakan dalam pertuturan.

Kata kunci: Pelajar asing, strategi pembelajaran bahasa, strategi perbendaharaan kata, bahasa Melayu

Abstract: This study was conducted to identify the use and frequency of language learning strategies of foreign students while learning the Malay language. A total of 500 foreign students at an private institution of higher learning that made respondents. Respondents were selected at random. Questionnaire data were analyzed frequency, percentage and mean. The results showed that foreign students more frequently use vocabulary strategies from strategy to listen, read, write and speak the Malay language learning strategy selection. Vocabulary strategies to help foreign students to choose the right words to use in speech.

Keywords: Foreign students, language learning strategies, vocabulary strategies, Malay language

PENGENALAN

Kajian dalam bidang strategi pembelajaran bahasa (SPB) semakin rancak dijalankan di negara ini mulai pertengahan tahun 1990-an. Kebanyakan kajian tersebut telah berjaya mengenal pasti, memerihalkan dan mengklasifikasikan strategi-strategi yang digunakan semasa mempelajari bahasa pertama, bahasa kedua mahupun bahasa asing. Kajian-kajian ini pula berfokus kepada pelajar warganegara di sekolah menengah dan di Institusi Pengajian Tinggi (IPT). Sebaliknya, kajian SPB dalam kalangan pelajar asing semasa belajar Bahasa Melayu (BM) masih kurang dilakukan (Fa'izah et al. 2009, 2010; Siti Saniah et al. 2009).

Bertitik tolak daripada ini, satu kajian bagi mengenal pasti penggunaan SPB pelajar asing semasa belajar BM perlu dijalankan bagi mendapatkan maklumat yang tepat tentang penggunaan SPB oleh pelbagai latar belakang kumpulan pelajar daripada peringkat dan budaya yang berbeza. Hal ini adalah untuk mengelakkan daripada berlakunya prejudis etnosentrik dalam mendefinisikan dan memerihalkan SPB yang baik (Oxford 1993; Wharton 2000) yang digunakan pelajar. Dapatan yang diperolehi daripada kajian tersebut boleh dijadikan pemangkin dan pencetus idea kepada guru untuk diperkenalkan dan diaplikasikan dalam pengajarannya. Menurut Oxford (2002) hasil kajian sebegini mampu mengubah kaedah pengajaran dan pembelajaran bahasa daripada kurang berkesan kepada lebih efektif dan berkeyakinan. Guru tidak akan berupaya mengajar strategi-strategi tersebut kepada pelajar-pelajarnya sehinggalah mereka berasa yakin dengan ketepatan dan kebenaran hasil kajian SPB (Kamarul Shukri & Mohamed Amin 2010).

PERNYATAAN MASALAH

Kajian yang signifikan dalam bidang strategi pembelajaran bahasa (SPB) telah dilakukan dengan begitu pesat sejak tiga dekad lalu berjaya menghasilkan sejumlah kajian SPB secara empirikal yang hebat (Cohen & Macaro 2007). Banyak kajian tersebut telah menunjukkan bahawa pelajar cemerlang bahasa menggunakan strategi dengan lebih cekap, banyak, sedar akan strategi yang digunakan, konsisten dan sesuai dengan

tugasan bahasa (Cohen 1999; Green & Oxford 1995; Mohamed Amin 1996; Zamri 2004). Dalam kajian SPB yang lebih mendalam pula mereka mendapati bahawa SPB boleh dan mudah dipindahkan serta diajarkan kepada pelajar bahasa yang lain (O'Malley & Chamot 1990; Oxford 1990; Logan & Moore 2004; Rivera-Mills & Plonsky 2007; Woodrow 2005). Kajian tersebut menunjukkan bahawa pelajar cemerlang bahasa boleh menunjukkan cara bagaimana menggunakan strategi belajar yang berkesan kepada pelajar lemah bahasa. Sementara guru pula boleh membimbing proses pembelajaran dengan membantu pelajar mengenal pasti, membina dan membentuk kombinasi strategi yang sesuai dan berkesan dengan kebolehan pelajar yang diajar. Ini bermakna pelajar lemah bahasa dapat meningkatkan kecekapan dalam bahasa yang baru dipelajari melalui latihan menggunakan strategi pembelajaran bahasa yang digunakan pelajar cemerlang bahasa.

Mempelajari BM adalah prasyarat kepada pelajar asing yang mengikuti pengajian di semua IPT di Malaysia. Mereka diwajibkan mengikuti kursus Bahasa Melayu dan lulus untuk dianugerahkan Diploma atau Ijazah. Prasyarat ini sudah tentu membebankan dan menyukarkan mereka kerana selain tidak mempunyai pilihan, mereka juga dikehendaki mempelajari dan menguasai BM dalam tempoh masa yang singkat demi pengajian masing-masing.

Kebanyakan pelajar asing yang mempelajari BM di IPT didapati menghadapi pelbagai masalah, lemah dan gagal untuk menguasai kemahiran berbahasa Melayu dalam tempoh yang ditetapkan. Kajian Fa'izah et al. (2010) di UKM, mendapati daripada sejumlah 926 pelajar asing yang mengikuti kursus Bahasa Melayu dari tahun 2005 hingga 2009, 365 orang (31.2%) daripadanya berada dalam kategori lemah dan gagal. Pelajar asing yang berada dalam kategori tersebut masih belum dapat menguasai kesemua kemahiran berbahasa Melayu yang dipelajari itu dengan baik. Juriah (2001; 2003), dalam kajiannya terhadap 120 pelajar asing di IPTS pula, mendapati sebahagian besar pelajar tersebut tidak menguasai keempat-empat kemahiran berbahasa (bertutur, mendengar, membaca, menulis) dan aspek tatabahasa dengan sepenuhnya. Mereka hanya lebih baik dalam kemahiran mendengar dan membaca tetapi lemah

dalam aspek tata bahasa dan kosa kata serta bertutur.

Beberapa kajian lepas menunjukkan bahawa pelajar boleh dilatih menguasai sesuatu bahasa kedua/asing melalui belajar-cara-belajar dengan memperkenalkan kepada pelajar strategi yang digunakan pelajar cemerlang dalam bahasa tersebut (Cohen 1999; Macaro 2001; Mohamed Amin 2000; O'Malley & Chamot 1990; Oxford 1990). Pendekatan belajar-cara-belajar ini dilihat mampu menjadikan pembelajaran bahasa lebih efektif. Menyedari akan hal ini, satu usaha untuk memperkenalkan belajar-cara-belajar sebagai kaedah pengajaran BM kepada pelajar asing di IPT perlulah dilakukan. Namun demikian, pendekatan belajar-cara-belajar bukan sahaja menjadikan tanggungjawab guru semakin mudah dan ringan malahan kaedah ini juga menjadikan peranan guru semakin meluas dan mencabar. Ini kerana pelajar perlu dibimbing untuk menjalankan belajar-cara-belajar bahasa, dan pada masa yang sama guru juga perlu mengikuti latihan pengajaran SPB secara sistematik. Oleh itu, guru perlulah menyediakan modul belajar-cara-belajar dengan mengenal pasti dan mendiagnosis SPB yang digunakan oleh pelajar serta memahami taksonomi yang sedia ada. Kemudian, guru perlu membina kesedaran tentang kepentingan dan menunjuk ajar serta membimbing pelajar dalam menggunakan SPB.

Dalam konteks pendidikan BM kepada pelajar asing di IPT Swasta (IPTS), pelajar asing yang mempelajari BM secara formal didapati masih lemah dalam menguasai kemahiran berbahasa yang dipelajari itu terutamanya dalam tempoh yang ditetapkan. Justeru, sekiranya pelajar asing yang mempelajari BM diharapkan berjaya dalam pembelajaran di bilik darjah dan luar bilik darjah atau selepas menamatkan kursus BM, mereka sepatutnya disediakan latihan terhadap pembelajaran masing-masing (Fa'izah et al. 2009).

Berdasarkan permasalahan tersebut, persoalannya bagaimanakah pelajar asing ini dapat dibantu untuk mempertingkatkan teknik pembelajaran BM bagi membolehkan mereka menguasai kemahiran BM dengan sebaiknya? Seharusnya, kaedah pengajaran yang lebih praktikal perlu dilakukan bagi membantu pelajar asing yang mempelajari BM di IPT belajar dengan lebih cepat, mudah dan berkesan. Hal ini kerana, kejayaan program belajar BM sebagai bahasa

kedua/asing yang baik dan berkesan bergantung kepada pendekatan dan perancangan pengajaran yang digunakan (Raminah 2005a, 2005b; Yahya 2005). Oleh itu, satu perancangan yang mengaplikasikan pengajaran SPB yang terancang boleh menjadikan pembelajaran BM lebih efektif, dinamik dan menarik.

TUJUAN DAN OBJEKTIF KAJIAN

Tujuan kajian ini dijalankan adalah untuk mengenal pasti penggunaan dan kekerapan SPB yang digunakan oleh pelajar asing semasa mempelajari BM. Secara khusus, objektif kajian ini adalah untuk:

1. Mengetahui penggunaan dan kekerapan SPBM pelajar asing secara keseluruhan.
2. Mengetahui penggunaan dan kekerapan SPBM pelajar asing mengikut kategori kemahiran bahasa.

METODOLOGI

Reka bentuk kajian ini adalah kajian tinjauan. Untuk itu, soal selidik digunakan dalam pengumpulan data. Untuk itu, seramai 500 orang pelajar asing yang belajar di sebuah IPT swasta dijadikan responden kajian. IPT swasta berkenaan merupakan anak syarikat kepada sebuah IPT awam. Responden dipilih secara rawak mudah. Hanya 468 soal selidik yang lengkap diisi dan boleh digunakan sebagai data. Soal selidik ini terdiri daripada soalan tertutup yang menggunakan lima skala yang perlu diisi oleh responden. Soal selidik berkenaan mengandungi lima SPB mengikut kategori yang digunakan. Lima SPB pelajar asing ini diubah suai daripada kajian Zamri, Nik Mohd Rahimi dan Mohamed Amin (2010) dan Sharala (2012). Pelajar asing ini terdiri daripada 307 orang pelajar lelaki dan 161 orang pelajar perempuan yang berasal dari Nigeria, Iran, Indonesia, China, Iraq dan Libya. Sampel kajian ini dipilih sebagai wakil populasi pelajar asing yang mempelajari Bahasa Melayu di IPT swasta.

Data soal selidik yang dikumpul dianalisis dengan menggunakan perisian *Statistical Package For Science* (SPSS) versi 17.0 dan nilai min dan sisihan piawai yang diperolehi digunakan untuk menjawab persoalan kajian. Setelah data dianalisis berdasarkan SPSS, dapat dikenal SPB pelajar asing (PA) semasa mempelajari BM. Hasil perbandingan

nilai min antara strategi mendengar, membaca, menulis, bertutur dan perbendaharaan kata menunjukkan bahawa pelajar asing lebih banyak menggunakan kosa kata dalam pemilihan SPB Melayu. Menurut Nik Mohd Rahimi (2005), nilai min 1.00 hingga min 2.33 dikategorikan sebagai min tahap rendah, nilai min 2.34 hingga min 3.67 dikategorikan sebagai min tahap sederhana dan nilai min 3.68 hingga min 5.00 dikategorikan sebagai min tahap tinggi.

DAPATAN KAJIAN

Penggunaan dan Kekerapan SPBM Pelajar Asing Secara Keseluruhan

Jadual 1 membincangkan min keseluruhan SPBM pelajar asing. SPB yang paling tinggi ialah strategi mendengar (min 3.04) dan paling rendah ialah strategi menulis (min 2.97). Purata skor min keseluruhan ialah 3.01, iaitu berada pada tahap sederhana. Hal ini bermakna pelajar-pelajar asing ini kurang menggunakan SPBM ketika mempelajari BM sebagai mata pelajaran wajib lulus di IPT swasta berkenaan.

Bil.	Kategori Strategi Pembelajaran Bahasa Melayu	Min
1	Strategi pembelajaran mendengar	3.04
2	Strategi pembelajaran bertutur	3.02
3	Strategi pembelajaran membaca	3.01
4	Strategi pembelajaran menulis	2.97
5	Strategi pembelajaran kosa kata	3.01
Purata Skor Min		3.01

Penggunaan dan Kekerapan SPBM Pelajar Asing Mengikut Kategori Kemahiran Bahasa

Berdasarkan Jadual 2, SPB yang paling kerap digunakan oleh pelajar asing berdasarkan kemahiran mendengar ialah mendengar pekerja-pekerja di restoran atau di kedai yang bercakap dalam BM, iaitu nilai min sebanyak 3.18 (A2) dan diikuti strategi meminta penjelasan jika saya tidak memahami pada kali pertama saya mendengarnya, iaitu sebanyak 3.12 (A9). Nilai min strategi pembelajaran bahasa BM yang sederhana adalah pada item A10, A4 dan A6. Nilai min bagi menggunakan pengetahuan umum saya untuk mendapatkan idea utama adalah sebanyak 3.11. Seterusnya, nilai min memberikan perhatian

khusus kepada aspek tertentu bahasa sasaran (contohnya cara penutur menyebut sesetengah bunyi) dan mendengar kata kunci yang nampak seperti menunjukkan sebahagian besar maksud ayat adalah masing-masing sebanyak 3.10 dan 3.02.

Sebaliknya, strategi yang paling jarang digunakan oleh pelajar asing dalam mempelajari BM adalah merujuk berlatih mendengar bunyi dalam bahasa sasaran yang amat berbeza daripada bunyi dalam bahasa saya sendiri supaya saya berasa selesa dengannya iaitu dengan nilai min 2.99 (A3) dan diikuti oleh nilai min 2.93 (A1) mendengar program bual bicara di radio, menonton rancangan TV atau menonton filem dalam BM dan nilai min yang paling rendah ialah 2.85 (A5) bagi strategi cuba mengagak apa yang akan dikatakan oleh seseorang berdasarkan apa yang dikatakan sebelumnya. Keseluruhan dapatan kajian menunjukkan bahawa penggunaan strategi mendengar memainkan peranan penting dalam membantu pelajar mempelajari BM sebagai bahasa asing. Pelajar asing juga mudah memahami BM tidak formal yang dituturkan di restoran berbanding dengan bahasa formal yang diajar di dalam kelas.

Jadual 2. Kekerapan penggunaan strategi pembelajaran mendengar pelajar asing

Item	Strategi Pembelajaran Mendengar Bahasa Melayu	Min	S.P
A1	Mendengar program bual bicara di radio, menonton rancangan TV atau menonton filem dalam BM	2.93	1.25
A2	Mendengar pekerja-pekerja di restoran atau di kedai yang bercakap dalam BM.	3.18	1.18
A3	Berlatih mendengar bunyi dalam bahasa sasaran yang amat berbeza daripada bunyi dalam bahasa saya sendiri supaya saya berasa selesa dengannya.	2.99	1.17
A4	Memberikan perhatian khusus kepada aspek tertentu bahasa sasaran (contohnya cara penutur menyebut sesetengah bunyi).	3.10	1.16
A5	Cuba mengagak apa yang akan dikatakan oleh seseorang berdasarkan apa yang dikatakan	2.85	1.19

	sebelumnya.		
A6	Mendengar kata kunci yang nampak seperti menunjukkan sebahagian besar maksud ayat.	3.02	1.16
A7	Cuba memahami apa yang saya mendengar tanpa menterjemahkan secara harfiah (kata demi kata).	3.00	1.17
A8	Meminta penutur mengulangi apa yang dikatakan jika saya tidak begitu memahaminya.	3.12	1.14
A9	Meminta penjelasan jika saya tidak memahami pada kali pertama saya mendengarnya.	3.12	1.20
A10	Menggunakan pengetahuan umum saya untuk mendapatkan idea utama.	3.11	1.20
Keseluruhan nilai min		3.04	

Jadual 3 membincangkan SPBM pelajar asing ketika menggunakan strategi bertutur. Berdasarkan kajian, didapati bahawa pelajar asing lebih banyak menggunakan strategi meminta bantuan daripada rakan bercakap dengan saya. menunjukkan nilai min tertinggi iaitu sebanyak 3.15 (B9). Nilai min kedua tertinggi adalah sebanyak 3.14 (B8) iaitu menggalakkan orang lain membetulkan kesilapan dalam percakapan saya dan strategi yang ketiga tertinggi ialah bertanyakan soalan sebagai satu cara untuk turut serta dalam perbualan, iaitu sebanyak 3.05 (B6). Strategi pembelajaran bahasa BM yang digunakan oleh pelajar asing dengan nilai min yang sederhana adalah pada item B3 dan B5, iaitu strategi memulakan perbualan dalam bahasa sasaran sekerap mungkin dengan penutur dan strategi merancang terlebih dahulu apa yang hendak saya katakan sebanyak 3.04. Seterusnya, strategi berlatih menggunakan struktur tatabahasa baru dalam situasi berlainan untuk memberi saya keyakinan dalam menggunakannya menunjukkan nilai min 3.03 (B2).

Tiga strategi yang paling jarang digunakan oleh pelajar asing dalam mempelajari BM berdasarkan kemahiran bertutur ialah strategi mencuba sesuatu topik walaupun saya tidak biasa dengan topik tersebut iaitu 3.01 (B7). SPB seterusnya yang menunjukkan nilai min kedua terendah ialah 2.90 (B1) iaitu berlatih menyebut ungkapan baru kepada diri sendiri, manakala nilai min yang paling kurang digunakan semasa pelajar asing belajar BM ialah mencipta perkataan baru atau membuat agakan jika saya tidak tahu

perkataan yang harus digunakan ialah 2.90 (B10). Keseluruhan hasil dapatan kajian menunjukkan bahawa pelajar asing lebih suka menggunakan strategi meminta bantuan daripada rakan bercakap dengan saya semasa mempelajari BM sebagai bahasa asing.

Jadual 3. Kekerapan penggunaan strategi pembelajaran bertutur pelajar asing

Item	Strategi Pembelajaran Bertutur Bahasa Melayu	Min	S.P
B1	Berlatih menyebut ungkapan baru kepada diri sendiri.	2.90	1.25
B2	Berlatih menggunakan struktur tatabahasa baru dalam situasi berlainan untuk memberi saya keyakinan dalam menggunakannya.	3.03	1.17
B3	Memulakan perbualan dalam bahasa sasaran sekerap mungkin dengan penutur.	3.04	1.17
B4	Mengarahkan perbualan kepada topik yang biasa didengar.	3.03	1.16
B5	Merancang terlebih dahulu apa yang hendak saya katakan.	3.04	1.15
B6	Bertanyakan soalan sebagai satu cara untuk turut serta dalam perbualan.	3.05	1.17
B7	Mencuba sesuatu topik walaupun saya tidak biasa dengan topik tersebut.	3.01	1.12
B8	Menggalakkan orang lain membetulkan kesilapan dalam percakapan saya.	3.14	1.18
B9	Meminta bantuan daripada rakan bercakap dengan saya.	3.15	1.22
B10	Mencipta perkataan baru atau membuat agakan jika saya tidak tahu perkataan yang harus digunakan.	2.90	1.20
Keseluruhan nilai min		3.02	

Jadual 4 membincangkan SPBM yang digunakan oleh pelajar asing bagi kemahiran membaca. Berdasarkan jadual didapati bahawa pelajar asing lebih banyak memberikan perhatian kepada struktur teks, khususnya tajuk-tajuk kecilnya menunjukkan nilai min tertinggi iaitu sebanyak 3.07 (C6). Nilai min kedua tertinggi adalah sebanyak 3.06 (C10) iaitu menggunakan kamus untuk mendapatkan makna terperinci sesuatu perkataan dan strategi yang ketiga tertinggi

ialah merancang cara untuk membaca dan menyemak sejauh mana saya memahami teks yang dibaca, iaitu sebanyak 3.06 (C4). Strategi pembelajaran bahasa BM yang digunakan oleh pelajar asing dengan nilai min yang sederhana adalah pada item C9 dan C3 iaitu strategi meneka makna yang hampir berdasarkan petunjuk dalam konteks bahan bacaan tersebut dan strategi mencari bahan bacaan yang hampir sama atau sama tahapnya dengan kemahiran bahasa saya sebanyak 3.05. Seterusnya, strategi meramalkan apa yang akan berlaku kemudian menunjukkan nilai min 3.00 (C8).

Tiga strategi yang paling jarang digunakan oleh pelajar asing dalam mempelajari BM berdasarkan kemahiran membaca ialah membaca sesuatu cerita atau dialog beberapa kali sehingga saya memahaminya iaitu 2.99 (C5). SPB seterusnya yang menunjukkan nilai min kedua terendah ialah 2.91 (C7) iaitu sentiasa membuat ringkasan dalam fikiran saya atau di tepi teks tentang apa yang dibaca, manakala nilai min yang paling kurang digunakan semasa pelajar asing belajar BM ialah membaca sebanyak mungkin dalam bahasa sasaran 2.89 (C1). Keseluruhan hasil dapatan kajian menunjukkan bahawa strategi memberikan perhatian kepada struktur teks, khususnya tajuk-tajuk kecilnya, merupakan strategi yang paling kerap digunakan oleh pelajar asing semasa mempelajari BM sebagai bahasa asing.

Jadual 3. Kekerapan penggunaan strategi pembelajaran bertutur pelajar asing

Item	Strategi Pembelajaran Bertutur Bahasa Melayu	Min	S.P
B1	Berlatih menyebut ungkapan baru kepada diri sendiri.	2.90	1.25
B2	Berlatih menggunakan struktur tatabahasa baru dalam situasi berlainan untuk memberi saya keyakinan dalam menggunakannya.	3.03	1.17
B3	Memulakan perbualan dalam bahasa sasaran sekerap mungkin dengan penutur.	3.04	1.17
B4	Mengarahkan perbualan kepada topik yang biasa didengar.	3.03	1.16
B5	Merancang terlebih dahulu apa yang hendak saya katakan.	3.04	1.15
B6	Bertanyakan soalan sebagai	3.05	1.17

satu cara untuk turut serta dalam perbualan.

B7	Mencuba sesuatu topik walaupun saya tidak biasa dengan topik tersebut.	3.01	1.12
B8	Menggalakkan orang lain membetulkan kesilapan dalam percakapan saya.	3.14	1.18
B9	Meminta bantuan daripada rakan bercakap dengan saya.	3.15	1.22
B10	Mencipta perkataan baru atau membuat agakan jika saya tidak tahu perkataan yang harus digunakan.	2.90	1.20

Keseluruhan nilai min 3.02

Jadual 4 membincangkan SPBM yang digunakan oleh pelajar asing bagi kemahiran membaca. Berdasarkan jadual didapati bahawa pelajar asing lebih banyak memberikan perhatian kepada struktur teks, khususnya tajuk-tajuk kecilnya menunjukkan nilai min tertinggi iaitu sebanyak 3.07 (C6). Nilai min kedua tertinggi adalah sebanyak 3.06 (C10) iaitu menggunakan kamus untuk mendapatkan makna terperinci sesuatu perkataan dan strategi yang ketiga tertinggi ialah merancang cara untuk membaca dan menyemak sejauh mana saya memahami teks yang dibaca, iaitu sebanyak 3.06 (C4). Strategi pembelajaran bahasa BM yang digunakan oleh pelajar asing dengan nilai min yang sederhana adalah pada item C9 dan C3 iaitu strategi meneka makna yang hampir berdasarkan petunjuk dalam konteks bahan bacaan tersebut dan strategi mencari bahan bacaan yang hampir sama atau sama tahapnya dengan kemahiran bahasa saya sebanyak 3.05. Seterusnya, strategi meramalkan apa yang akan berlaku kemudian menunjukkan nilai min 3.00 (C8).

Tiga strategi yang paling jarang digunakan oleh pelajar asing dalam mempelajari BM berdasarkan kemahiran membaca ialah membaca sesuatu cerita atau dialog beberapa kali sehingga saya memahaminya iaitu 2.99 (C5). SPB seterusnya yang menunjukkan nilai min kedua terendah ialah 2.91 (C7) iaitu sentiasa membuat ringkasan dalam fikiran saya atau di tepi teks tentang apa yang dibaca, manakala nilai min yang paling kurang digunakan semasa pelajar asing belajar BM ialah membaca sebanyak mungkin dalam bahasa sasaran 2.89 (C1). Keseluruhan hasil dapatan kajian menunjukkan bahawa strategi

memberikan perhatian kepada struktur teks, khususnya tajuk-tajuk kecilnya, merupakan strategi yang paling kerap digunakan oleh pelajar asing semasa mempelajari BM sebagai bahasa asing.

Jadual 4. Kekerapan penggunaan strategi pembelajaran membaca pelajar asing

Item	Strategi Pembelajaran Membaca Bahasa Melayu	Min	S.P
C1	Membaca sebanyak mungkin dalam bahasa sasaran.	2.89	1.23
C2	Cuba mendapatkan bahan dalam bahasa sasaran untuk dibaca sebagai hiburan.	3.00	1.13
C3	Mencari bahan bacaan yang hampir sama atau sama tahapnya dengan kemahiran bahasa saya.	3.05	1.17
C4	Merancang cara untuk membaca dan menyemak sejauh mana saya memahami teks yang dibaca.	3.06	1.13
B5	Membaca sesuatu cerita atau dialog beberapa kali sehingga saya memahaminya.	2.99	1.13
C6	Memberikan perhatian kepada struktur teks, khususnya tajuk-tajuk kecilnya	3.07	1.14
C7	Sentiasa membuat ringkasan dalam fikiran saya atau di tepi teks tentang apa yang dibaca.	2.91	1.16
C8	Meramalkan apa yang akan berlaku kemudian.	3.00	1.16
C9	Meneka makna yang hampir berdasarkan petunjuk dalam konteks bahan bacaan tersebut.	3.05	1.18
C10	Membaca sebanyak mungkin dalam bahasa sasaran.	3.06	1.21
Keseluruhan nilai min		3.01	

Jadual 5 membincangkan kekerapan penggunaan SPBM pelajar asing bagi kemahiran menulis. Berdasarkan jadual, didapati bahawa nilai min bagi strategi yang paling kerap digunakan oleh pelajar asing berdasarkan kemahiran menulis ialah cuba mendapatkan maklum balas daripada orang lain, khususnya penutur asli bahasa tersebut dan strategi mencari cara yang berbeza untuk melahirkan sesuatu idea apabila saya tidak tahu ungkapan yang betul iaitu sebanyak 3.08 (D10, D5). Seterusnya, nilai min bagi SPB ketiga

tertinggi ialah 3.07 (D6) iaitu menyemak apa yang telah saya tulis sebelum sambung menulis.

Strategi pembelajaran BM yang digunakan oleh pelajar asing dengan nilai min yang sederhana adalah 3.04 (D4) iaitu bagi strategi seboleh mungkin mengambil nota di dalam kelas dalam bahasa sasaran. Nilai min bagi SPB kedua yang paling sederhana digunakan ialah 3.00 (D9) iaitu menyemak tulisan saya satu atau dua kali untuk memperbaiki isi kandungan bahasanya. Sebaliknya, nilai min bagi strategi yang paling sedikit digunakan oleh pelajar asing dalam mempelajari BM berdasarkan kemahiran menulis ialah 2.89 (D3), iaitu cuba menulis pelbagai jenis teks dalam bahasa sasaran (contohnya, nota peribadi, mesej, dan surat) dan diikuti oleh nilai min sebanyak 2.83 (D1) berlatih menulis abjad dan/atau perkataan baru dalam BM. Keseluruhan hasil dapatan kajian menunjukkan bahawa pelajar asing lebih kerap cuba berkomunikasi dengan penutur asli, berbanding belajar sendiri.

Jadual 4. Kekerapan penggunaan strategi pembelajaran membaca pelajar asing

Item	Strategi Pembelajaran Membaca Bahasa Melayu	Min	S.P
C1	Membaca sebanyak mungkin dalam bahasa sasaran.	2.89	1.23
C2	Cuba mendapatkan bahan dalam bahasa sasaran untuk dibaca sebagai hiburan.	3.00	1.13
C3	Mencari bahan bacaan yang hampir sama atau sama tahapnya dengan kemahiran bahasa saya.	3.05	1.17
C4	Merancang cara untuk membaca dan menyemak sejauh mana saya memahami teks yang dibaca.	3.06	1.13
B5	Membaca sesuatu cerita atau dialog beberapa kali sehingga saya memahaminya.	2.99	1.13
C6	Memberikan perhatian kepada struktur teks, khususnya tajuk-tajuk kecilnya	3.07	1.14
C7	Sentiasa membuat ringkasan dalam fikiran saya atau di tepi teks tentang apa yang dibaca.	2.91	1.16
C8	Meramalkan apa yang akan berlaku kemudian.	3.00	1.16
C9	Meneka makna yang hampir berdasarkan petunjuk dalam	3.05	1.18

	konteks bahan bacaan tersebut.		
C10	Membaca sebanyak mungkin dalam bahasa sasaran.	3.06	1.21
Keseluruhan nilai min		3.01	

Jadual 5 membincangkan kekerapan penggunaan SPBM pelajar asing bagi kemahiran menulis. Berdasarkan jadual, didapati bahawa nilai min bagi strategi yang paling kerap digunakan oleh pelajar asing berdasarkan kemahiran menulis ialah cuba mendapatkan maklum balas daripada orang lain, khususnya penutur asli bahasa tersebut dan strategi mencari cara yang berbeza untuk melahirkan sesuatu idea apabila saya tidak tahu ungkapan yang betul iaitu sebanyak 3.08 (D10, D5). Seterusnya, nilai min bagi SPB ketiga tertinggi ialah 3.07 (D6) iaitu menyemak apa yang telah saya tulis sebelum sambung menulis.

Strategi pembelajaran BM yang digunakan oleh pelajar asing dengan nilai min yang sederhana adalah 3.04 (D4) iaitu bagi strategi seboleh mungkin mengambil nota di dalam kelas dalam bahasa sasaran. Nilai min bagi SPB kedua yang paling sederhana digunakan ialah 3.00 (D9) iaitu menyemak tulisan saya satu atau dua kali untuk memperbaiki isi kandungan bahasanya. Sebaliknya, nilai min bagi strategi yang paling sedikit digunakan oleh pelajar asing dalam mempelajari BM berdasarkan kemahiran menulis ialah 2.89 (D3), iaitu cuba menulis pelbagai jenis teks dalam bahasa sasaran (contohnya, nota peribadi, mesej, dan surat) dan diikuti oleh nilai min sebanyak 2.83 (D1) berlatih menulis abjad dan/atau perkataan baru dalam BM. Keseluruhan hasil dapatan kajian menunjukkan bahawa pelajar asing lebih kerap cuba berkomunikasi dengan penutur asli, berbanding belajar sendiri.

Jadual 5. Kekerapan penggunaan strategi pembelajaran menulis pelajar asing

Item	Strategi Pembelajaran Menulis Bahasa Melayu	Min	S.P
D1	Berlatih menulis abjad dan/atau perkataan baru dalam BM	2.83	1.21
D2	Merancang cara menulis esei dengan menulis rangka esei itu terlebih dahulu.	2.94	1.16
D3	Cuba menulis pelbagai jenis teks dalam bahasa sasaran (contoh: nota peribadi, mesej, dan surat)	2.89	1.16

D4	Seboleh mungkin mengambil nota di dalam kelas dalam bahasa sasaran.	3.04	1.20
D5	Mencari cara yang berbeza untuk melahirkan sesuatu idea apabila saya tidak tahu ungkapan yang betul.	3.08	1.15
D6	Menyemak apa yang telah saya tulis sebelum sambung menulis.	3.07	1.15
D7	Menggunakan bahan rujukan seperti glosari, kamus untuk membantu mencari atau menyemak perkataan dalam bahasa sasaran.	2.89	1.26
D8	Menyunting tulisan hanya apabila semua idea saya telah ditulis di atas kertas.	2.92	1.17
D9	Menyemak tulisan saya satu atau dua kali untuk memperbaiki isi kandungan bahasanya.	3.00	1.21
D10	Cuba mendapatkan maklum balas daripada orang lain, khususnya penutur asli bahasa tersebut.	3.08	1.20
Keseluruhan nilai min		2.97	

Jadual 6 membincangkan SPBM yang digunakan oleh pelajar asing dalam menguasai kosa kata BM. Berdasarkan jadual, didapati pelajar asing kerap menggunakan strategi kosa kata, iaitu strategi mencuba untuk menggunakan perkataan baru dalam pelbagai cara 3.22 (E10) dan jarang menggunakan strategi menulis, iaitu berlatih menulis abjad dan/atau perkataan baru dalam BM 2.83 (E1).

Jadual 6. Kekerapan penggunaan strategi pembelajaran kosa kata pelajar asing

Item	Strategi Pembelajaran Bertutur Bahasa Melayu	Min	S.P
E1	Mengelaskan perkataan mengikut bahagian kata. (contoh: kata nama, kata kerja dan kata adjektif).	2.87	1.18
E2	Menyenaraikan perkataan baru dengan perkataan lain yang berkaitan (contoh: makan-makanan, pakai-pakaian)	2.92	1.15
E3	Menulis perkataan baru dalam ayat yang sangat bermakna.	2.93	1.14
E4	Berlatih untuk mengingat kata kerja baru dengan melakonkan	3.06	1.21

	perkataan tersebut.		
E5	Menggunakan kad imbas secara sistematik untuk belajar perkataan baru.	2.91	1.18
E6	Mengulang semula perkataan baru secara kerap apabila mempelajarinya buat pertama kali untuk membantu saya mengingatinya.	3.12	1.20
E7	Melihat bahagian yang memberi makna pada sesuatu perkataan (contoh: imbuhan awalan atau imbuhan akhiran) untuk mengingatkan saya maksud perkataan tersebut.	2.99	1.16
E8	Berusaha untuk mengingati situasi pertama kali saya mendengar atau melihat sesuatu perkataan atau mengingati muka surat atau tanda arah yang saya lihat dalam bentuk tulisan.	3.03	1.14
E9	Menggambarkan ejaan baru dalam fikiran.	3.03	1.19
E10	Mengelaskan perkataan mengikut bahagian kata. (contoh: kata nama, kata kerja dan kata adjektif).	3.22	1.16
Keseluruhan nilai min		3.01	

PERBINCANGAN

Rajah 1 menunjukkan bahawa secara keseluruhan nilai min yang tertinggi ialah penggunaan strategi mendengar iaitu sebanyak 3.04, diikuti bertutur (3.02), membaca dan kosa kata sebanyak 3.01 dan keseluruhan nilai min menulis ialah sebanyak 2.97. Hal ini menunjukkan bahawa secara keseluruhannya pelajar asing lebih kerap menggunakan kemahiran mendengar. Menurut Marlina dan Ahmad Esa (2009), pelajar yang mendengar dengan sepenuh perhatian mampu memberi respons yang bersesuaian. Hal ini juga telah disetujui oleh Zulkifli (2000) di mana mendengar dengan aktif dan mempraktikkannya akan meningkatkan keberkesanan komunikasi antara manusia berkali-kali ganda.

Guru memainkan peranan amat penting dalam pengajaran Bahasa Melayu sebagai bahasa asing dalam kalangan pelajar asing. Guru boleh mempelbagaikan kaedah, teknik, pendekatan dan aktiviti yang dijalankan dalam proses pengajaran dan pembelajaran bagi menarik minat pelajar asing

mempelajari Bahasa Melayu. Menurut Blair (1998) para pelajar mempunyai keyakinan yang tinggi terhadap gurunya semasa mempelajari bahasa baharu. Khalil Motallebzadeh (2011), juga berpendapat pengajar sahaja boleh menggalakkan pelajar yang kurang berminat dan berkemahiran untuk mengikuti strategi yang mahir dalam dirinya melalui tugasan pembelajaran. Selain itu, pengajar juga perlu memberi lebih peluang kepada pelajar asing untuk mengamalkan strategi dalam pembelajaran bagi memudahkan pembelajaran. Sebaik-baiknya pengajar perlu menyediakan teknik dan pengajaran dan pembelajaran yang melibatkan SPB berdasarkan kemahiran mendengar, membaca, menulis, bercakap dan kosa kata.

Menurut Fa'izah, Zamri dan Amin (2009, 2010) pula, setiap pengajar perlu sedar tentang penggunaan SPB bagi setiap pelajar. Jika tidak boleh menyebabkan pelajar kurang berminat terhadap bahasa yang dipelajarinya dan hal ini akan mengganggu proses pembelajaran pelajar. Bagi mengelakkan perkara sebegini berlaku, MCBM telah direka bentuk bagi membantu pengajar dan pelajar asing.

KESIMPULAN

Melalui dapatan kajian ini, didapati bahawa pelajar asing lebih kerap menggunakan strategi kosa kata berbanding strategi mendengar, membaca, menulis dan bertutur semasa mempelajari Bahasa Melayu di Malaysia. Kajian ini menunjukkan pelajar asing mempelajari Bahasa Melayu dengan tujuan mengenal pasti pelbagai kosa kata, mendengar perbualan dan berinteraksi atau meminta bantuan daripada rakan dan bukannya berkeinginan untuk belajar menulis. Menurut Rivers (1991), menegaskan bahawa kemahiran penguasaan kosa kata yang dianggap sangat penting dalam mempelajari bahasa kedua, tanpa kosa kata tidak dapat menggunakan struktur dan fungsi yang meliputi bahagian komunikasi. Menurut Mustofa (2010) juga kosa kata yang membentuk sesuatu bahasa dan dianggap amat penting dalam mempelajari bahasa baharu.

CADANGAN DAN IMPLIKASI KAJIAN

Kajian ini menjelaskan bahawa Institusi Pengajian Tinggi Swasta memainkan peranan penting dalam

memilih tenaga pengajar yang benar-benar mempunyai kemahiran dalam proses pengajaran. Selain itu, pensyarah juga perlu mempunyai inisiatif untuk menggunakan strategi yang sesuai dalam proses pengajaran untuk menarik minat pelajar asing. Menurut Pezhman (2010), pengajar perlu menggabungkan SPB dalam kaedah pengajaran mereka dan melatihkan pelajar untuk menggunakan SPB sekerap yang mungkin. Bahan bantu mengajar seperti MBCB BM PA perlu dibanyakkkan.

Kajian lanjut boleh dijalankan terhadap pelajar asing yang berasal daripada selain enam buah negara ini. MBCB BM PA yang dibangunkan juga boleh diubah suai dan menjadikan modul panduan yang khas kepada para pengajar dan kajian tentang strategi pengajaran guru perlu dijalankan dalam kalangan pengajar bahasa Melayu yang mengajar bahasa Melayu kepada para pelajar asing untuk melihat strategi pengajaran yang digunakan oleh para guru untuk membantu pelajar asing mencapai kecemerlangan dalam masa yang singkat.

RUJUKAN

- Cohen, A.D. (1999). *Strategies in learning and using a second language*. London: Longman.
- Cohen, A.D. & Macaro, E. (Eds.). (2007) *Language Learner strategies: Thirty years of research and practice*. Oxford: Oxford University Press.
- Fa'izah Abd. Manan, Zamri Mahamod & Mohamed Amin Embi. (2010). Peenggaraan strategi pembelajaran bahasa Melayu dalam kalangan pelajar asing cemerlang mengikut kemahiran. *Prosiding Seminar Kebangsaan Pendidikan Negara Kali Ke-4*, 65-75.
- Fa'izah Abd. Manan, Zamri Mahamod & Mohamed Amin Embi. (2009). Pembinaan dan penilaian Modul Belajar-Cara-Belajar Bahasa Melayu pelajar asing: Satu kerangka konsepsi. *Proceedings of 2nd International Conference Issues in Language Teaching and Learning amongst Non-Native Speakers*, 2: 251-260.
- Gagne. M.G., Wager. W.W. & Keller. M.J. (2005). *Principles of instructional design*. 5th Edition. California: Thompson Wadsworth.
- Green, J.M., & Oxford, R. (1995). A closer look at learning strategies, L2 proficiency, and gender. *TESOL Quarterly*, 29(2), 261-297
- Juriah Long, Raja Fauzi Raja Musa, Zarin Ismail dan Hamidah Yamat @ Ahmad. 2001. Keperluan pendidikan Bahasa Melayu di Institusi Pendidikan Tinggi Swasta. *Jurnal Pendidikan* 26: 21-36.
- Kamarul Shukri dan Mohamed Amin Embi. (2010). *Strategi Pembelajaran Bahasa*. Universiti Malaya: Penerbit Kuala Lumpur.
- Logan, S. & Moore, N. (2004). Implementing learner training from a teacher's perspective. *Proceedings of the Independent Learning Conference 2003*.
- Macaro, E. 2001. *Learning Strategies in Foreign and Second Language Classrooms*. London and New York: Continuum.
- Marliana Musa, Ahmad Esa. (2009). Tahap penguasaan kemahiran generik dalam kalangan pelajar tahun akhir Diploma Kejuruteraan Elektrik serta Pendidikan, UTHM. *Journal of Techno-Social*, 1 (1).
- Mohamed Amin Embi. (1996). *Language Learning Strategies Employed by Secondary School Students English as a Foreign Language In Malaysia*. Tesis Ph.D. School of Education, University of Leeds.
- Mohamed Amin Embi. (2000). *Language learning strategies: A Malaysia context*. Bangi: Penerbitan Universiti Kebangsaan Malaysia.
- O'Malley, J.M., & Chamot, A.U. (1990). *Learning strategies in second language acquisition*. New York: Cambridge University Press.
- Oxford, R. (1990). *Language learning strategies. what every teacher should know*. New York: Newbury House / Harper & Row.
- Oxford, R.L. (2002). Language learning strategies in a Nutshell: Update and ESL suggestions. In J.C. Richards & W.A. Renandya (Eds.). *Methodology in language teaching*, 124-132. Cambridge: Cambridge University Press.
- Oxford, R.L. & Ehrman, M. (1995). Adults' language learning strategies in an intensive language program in the United States. *System*, 23 (3): 359-386.
- Raminah Sabiran. (2005a). Program belajar bahasa kedua yang berkesan. *Dewan Bahasa*. Februari, 16-19.

- Raminah Sabiran. (2005b). Mempelajari dan menguasai Bahasa Melayu. *Dewan Bahasa*. April, 22-25.
- Rivera-Mills, S.V. & Plonsky. L. 2007. Empowering students with language learning strategies: A critical review of current issues. *Foreign Language Annals*, 40 (3): 535-548.
- Sharala a/p Subramaniam. 2012. Bahasa Melayu untuk penutur asing: Kajian strategi pembelajaran bahasa. Tesis Sarjana Pendidikan. Fakulti Bahasa dan Komunikasi, Universiti Pendidikan Sultan Idris.
- Wharton, G. (2000). Language learning strategy use of bilingual foreign language learners in Singapore. *Language Learning*, 50: 203-243.
- Woodrow. L. 2005. The challenge of measuring language learning strategies. *Foreign Language Annals*, 38 (1): 90-99.
- Yahya Othman. (2005). Merancang pengajaran Bahasa Melayu. *Dewan Bahasa*. September, 44-47.
- Zamri Mahamod, Nik Mohd Rahimi Nik Yusoff & Mohamed Amin Embi. 2010. Strategi pembelajaran Bahasa Melayu dan Bahasa Inggeris pelajar cemerlang. Bangi: Penerbitan Fakulti Pendidikan Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Zamri Mahamod. (2004). Strategi pembelajaran bahasa Melayu di kalangan pelajar sekolah menengah. Tesis Ph.D. Fakulti Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi.
- Zulkifli Yusof. (2000). 19. *Sukarkah komunikasi anda? Seni berhubung dengan orang lain*. Kuala Lumpur: Utusan Publications.